

POSTANOWIENIE

23 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 23 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w Ł.

przeciwko J.P.1

o zapłatę,

na skutek wniosku pełnomocnika pozwanego M.S.

o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2019 r.,

II CSK 431/18

w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

pozwanemu

1. zmienia postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2019 r., II CSK 431/18, w ten sposób, że w miejsce kwoty 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych, powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, przyznaje adw. M. S. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych, w tym należny podatek od towarów i usług;

2. oddala wniosek w pozostałym zakresie;

3. oddala wniosek o zasądzenie kosztów postępowania.

[dr]

UZASADNIENIE

Pełnomocnik adw. M. S. złożył wniosek o zmianę postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2019 r. o przyznaniu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu w sprawie II CSK 431/18.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 416¹ k.p.c. w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się odpowiednio.

Wniosek pełnomocnika pozwanego wpłynął w terminie określonym w art. 407 § 2 zd. 1 w zw. z art. 416¹ k.p.c. Podstawą wydania przez Sąd Najwyższy prawomocnego postanowienia o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu stanowiły przepisy uznane za sprzeczne z Konstytucją wskazanymi we wniosku wyrokami Trybunału Konstytucyjnego, opublikowanymi w Dzienniku Ustaw i wydany w niewadliwym składach w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyrok tego Trybunału z 7 maja 2021 r., skarga nr 4907/18, *Xero Flor przeciwko Polsce*).

Trybunał Konstytucyjny w kilku wyrokach, w tym powołanym przez wnioskodawcę wyroku z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, stwierdził niekonstytucyjność przepisów rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 2437 ze zm.) oraz w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 2631). Sąd Najwyższy w postanowieniu z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3767/22, prawidłowo przyjął, że wobec niekonstytucyjnego charakteru wskazanych przepisów pierwszego z tych rozporządzeń w systemie prawa powstała luka, uzasadniająca ustalenie stawki wynagrodzenia należnej pełnomocnikowi z urzędu w drodze analogii do unormowań dotyczących ogólnych stawek zastępstwa procesowego (podobnie np. postanowienie SN z 13 września 2023 r., I CSK 4563/22).

W związku z tym konieczne jest zastąpienie zakwestionowanych przez Trybunał Konstytucyjny stawek – stosownie do wartości przedmiotu zaskarżenia i rodzaju postępowania – stawkami wynagrodzenia (opłat), jakie prawodawca

przewidział za tego samego rodzaju prace (pomoc prawną) świadczone przez radcę prawnego ustanowionego z wyboru, wynikające z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935 ze zm.). Zastosowanie *per analogiam* miał art. 416¹ k.p.c., w przeciwnym razie pełnomocnik z urzędu byłby pozbawiony skutecznego środka dochodzenia wyższego wynagrodzenia, chociaż przepisy rozporządzenia zostały uznane za niekonstytucyjne.

Uwzględniając wartość przedmiotu zaskarżenia, wskazaną w skardze kasacyjnej, zasądzono stawkę na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r.

Wniosek o przyznanie wynagrodzenia pełnomocnikowi z urzędu podwyższonego o kwotę podatku od towarów i usług nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż zastosowano stawkę przewidzianą na podstawie rozporządzenia z wyboru (zob. postanowienie SN z 13 września 2023 r. I CSK 4563/22). Tym samym brak jest podstaw do zastosowania równocześnie stawki z rozporządzenia pełnomocnika z wyboru i podwyższonej stawki o kwotę podatku od towarów i usług z rozporządzenia pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania wywołanego przedmiotowym wnioskiem nie mógł zostać uwzględniony z uwagi na brak strony przeciwnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[dr]

ł.n